

Handläggare:

Göran Sjöqvist

Telefon: 08 508 08 000

TillKungsholmens
stadsdelsnämnd**Kungsholmens stadsdelsnämnd****Underlag för budget 2019 med
inriktning 2020 och 2021****Förslag till beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar följande:

1. Förslag till underlag för budget 2019 med inriktning för 2020 och 2021 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden godkänner investeringsönskemål enligt bilagorna 1-8.
3. Stadsdelsnämnden anmäler behov av utökad budget för investeringar i maskiner och inventarier enligt lokalförsörjningsplan och tabellbilaga 1.
4. Beslutet justeras omedelbart.

Maria M Laxvik
stadsdelsdirektör**Bakgrund**

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Långsiktigheten i stadens planering förstärks genom att den inkluderar nämndernas analys av utvecklingen för treårsperioden.

Av stadsdelsnämndens underlag ska framgå vilka frågor och faktorer som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden. Utgångspunkt ska vara analyser av förändringar i omvärlden samt av den egna verksamheten med utgångspunkt från bland annat stadsdelsnämndens verksamhetsberättelse. Slutsatserna i underlagen ska användas som underlag i det kommande budgetarbetet.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	4
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	6
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	8
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	10
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	11
2.6 Stadsmiljöverksamhet	12
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	13
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	14
2.9 Övrigt	15
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	15
3.1 Drift.....	15
3.2 Investeringar.....	18
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	18
4 Övriga redovisningar	18
5 Lokalförsörjningsplan.....	18
5.1 Inledning	18
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	19
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	19
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	20
5.5 Kostnadsutveckling.....	20
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	20

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1, Tabellbilaga investeringsönskemål

Bilaga 2: Bilaga 2, Förskoleplanering Kungsholmen 2018-03-15

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan presenteras i punktform nämndens strategiska satsningar för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

- Fortsätta utveckla den pedagogiska kvaliteten och en likvärdig förskola
- Fortsatt utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet inom förskolan
- Arbeta enligt IT-strategier i samtliga verksamheter
- Trygghetshöjande insatser med strategisk kommunikation inom alla verksamhetsområden
- Fortsätta erbjuda föräldrastödsprogram i syfte att stärka skyddsfaktorer
- Samverka med landstinget kring personer med missbruk och psykisk sjukdom
- Erbjuder socialt stöd för nyanlända
- Utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet för att säkra de äldres trygghet
- Fortsätta arbetet med att skapa långsiktigt hållbara, tillgängliga, jämställda och trygga parker
- Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende övergår i kommunal regi under planperioden

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänster
- Vidta åtgärder för att kunna sortera matavfall samt minska mängden avfall genom återvinning
- Minska kemikalier i barn och ungas miljö enligt stadens riktlinjer för en kemikaliesmart förskola
- Minska energianvändningen inom samtliga verksamheter

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Fortsätta utveckla det förebyggande arbetet i syfte att enskilda i större utsträckning ska klara sin egen försörjning och därigenom leva ett självständigare liv
- Fortsatt samarbete med olika lärosäten för att trygga personalförsörjningen inom förskola och vård och omsorg
- Anpassa lokalkapaciteten efter behov av förskoleplatser

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Fortsatt arbete med att sänka sjukfrånvaron
- Säkerställa en hållbar kompetensförsörjning
- Behålla erfarna socialsekreterare
- Rekrytera och behålla förskollärare
- Motverka diskriminering och kränkande behandling enligt ny lagstiftning för förskolan
- Implementera Stockholms stads program mot våld i nära relation och hedersrelaterat

- våld och förtryck med särskilt fokus på att identifiera fler våldsutsatta
- Fortsatt samarbete med Rinkeby-Kista för att skapa möten mellan innerstad och ytterstad
- Utveckla och säkra kvaliteten i utförarverksamheterna inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning.
- Utveckla metoder och arbetssätt för att öka delaktigheten och ansvarskänslan för vår gemensamma parkmiljö
- Arbeta vidare med mänskliga rättigheter utifrån stadens program för jämställdhet, program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, samt program för barns rättigheter och inflytande

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsprognos 2017 för perioden 2018-2023

Ålder	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0 år	1 138	1 145	1 158	1 169	1 190	1 213
1-5	3 808	3 730	3 665	3 688	3 750	3 840
6-19	6 411	6 574	6 762	6 867	6 972	7 086
20-64	48 022	47 784	47 748	47 862	48 269	48 695
65-84	9 961	10 204	10 400	10 643	10 846	11 020
85-	1 420	1 417	1 413	1 410	1 431	1 457
Totalt	70 761	70 855	71 146	71 638	72 458	73 311

Källa: Sweco, Befolkningsprognos 2017

Antalet barn i förskoleåldern minskar under perioden 2018-2020 för att i slutet av perioden öka. Ökningen sker i första hand i Stadshagen, och på Lilla Essingen där det planeras för nya bostäder.

Prognosen visar att antalet 6-19-åringar kommer att öka med 675 barn år 2018-2023. Detta ställer krav på förvaltningen att tillmötesgå det ökade behovet. Att säkerställa att fritidsutbudet passar målgruppen, att barn och ungdomar i riskzon får tidigt stöd samt att förvaltningens preventiva arbete är fungerande.

Andelen som uppbär ekonomiskt bistånd bedöms vara fortsatt låg under perioden. De som uppbär ekonomiskt bistånd utgörs av tre förhållandevis jämnstora kategorier; arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning samt personer med sociala/medicinska arbetshinder exempelvis missbruksproblem. Arbetslösa har gynnats av en stark arbetsmarknad de senaste åren. Övriga har många gånger långa bidragstider och komplexa behov och behöver mycket stöd för att inte bli kvar i bidragsberoendet.

Under 2017 har 34 nyanlända anvisats till stadsdelsnämnden. Förvaltningen ska erbjuda socialt stöd under etableringen och ta fram former för hur nyanlända Kungsholmsbor kan mötas på bästa sätt genom ett samarbete med innerstadsstadsdelarna.

Framtidens äldre är generellt friskare, lever längre, ställer högre krav och har större ekonomiska resurser och tillgångar än tidigare generationer. Det ställer höga krav på omsorg i

hemmet, förebyggande aktiviteter och stöd till anhöriga. Antal personer i åldern 65-84 år ökar kontinuerligt inom Kungsholmens stadsdelsområde. Detta kommer sannolikt inte att påverka verksamheten i någon större utsträckning då behovet av mer omfattande äldreomsorg vanligtvis kommer först i högre åldrar. Antalet personer 85 år och äldre kommer att öka från år 2022.

2.1 Förskoleverksamhet

Förskolans uppdrag handlar om att dagligen skapa de bästa förutsättningar för varje barns utveckling. En god lärandemiljö skapas i mötet mellan pedagoger och barn men också pedagoger emellan. Utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter. Att analysera resultaten av förskolans verksamhet är ett ständigt pågående arbete. Det är en förutsättning för en förbättrad kvalitet i verksamheten och därmed för barnens utveckling och lärande.

Ett viktigt arbete under planperioden är att implementera den nya läroplanen och öka kunskapen om vad undervisningsbegreppet i förskolan innebär. Stadsdelsförvaltningen vill poängtera vikten av att kompetensutveckling vid implementering av den nya läroplanen stöds av staden centralt.

Under planperioden minskar antalet barn i förskoleåldern ytterligare jämfört med vad föregående års prognos visade. Det innebär att konkurrensen mellan kommunala och fristående förskolor ökar ytterligare. Det kräver hög kvalitet, insatser av marknadsföring och anpassning av förskolelokaler.

Förskoleenheternas sammansättning ses regelbundet över så att utveckling möjliggörs. Förskolorna organiseras så att alla barn lär, leker och utvecklas på lika villkor. Det är förskolechefen som tillsammans med pedagogerna utformar en flexibel organisation som stödjer att alla barn får det de har rätt till enligt skollag och läroplan. Förskolechefen följer löpande upp och utmanar på både individ-, grupp- och förskolenivå.

Digitalisering

Digitaliseringen ger förskolan möjligheter att utveckla kreativa miljöer för samtida och framtida kompetenser. Den skapar också en ny arena för insyn och förståelse med föräldrar och omvärld runt förskolornas uppdrag. Genom digital kommunikation skapas innovativa möjligheter att informera och stödja barns eget lärande. Skolplattformens införande med dess olika delar möjliggör att utveckla verksamheten både pedagogiskt kvalitativt och administrativt. Det pedagogiska verktyget i skolplattformen bidrar till att planering, uppföljning och utvärdering systematiseras och förtydligas.

Förskolorna synliggör verksamheten bland annat via Facebook. Det är ett led i att visa förskolornas verksamhet och attrahera nya medarbetare. Arbetet med att marknadsföra förskolorna i syfte att säkerställa barnantalet utvecklas.

Klimatsmart förskola

Förskolans personal har efter genomgångna föreläsningar en hög medvetandenivå om skadliga kemikalier i barns vardag och hur man undviker dem. Vid ombyggnationer och renoveringar tas särskild hänsyn till att miljövänliga och klimatsmarta material används. Utbyte av vitvaror görs successivt för att minska energianvändningen.

Förvaltningen startar ett kocknätverk för att öka kunskapen kring klimatsmart mat. Den ökade

kunskapen kommer att minska matsvinnet och öka det vegetariska utbudet av mat på förskolorna vilket i sin tur påverkar klimatet positivt.

Trygghet

Förstärkt belysning och öppna planlösningar ökar tryggheten på förskolegårdar. Vid nybyggnation av förskolor är det viktigt att förskolegården får en öppen planlösning.

Jämställdhetsintegrering och normkritiskt arbete

Arbetet med att utveckla jämställdheten styrs av förskolans läroplan och är en del i förskolans ordinarie arbete. En gemensam arbetsprocess implementeras i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet sker på olika nivåer och innefattar även analyser av förskolans resultat kopplat till jämställdhetsperspektiv. Under planperioden kommer arbetet med jämställdhet intensifieras. Förskolorna kommer att utgå från skolinspektionens självvärderingsmaterial för arbete med jämställdhet och utifrån det nuläge de får fram utforma utvecklingsområden för jämställdhet och normkritiskt arbete.

Personal och kompetensförsörjning

Ett fortsatt prioriterat område är rekrytering av förskollärare. Det är hög konkurrens om de förskollärare som utbildas. Förvaltningen ska utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) genom bland annat att ytterligare öka andelen utbildade handledare. Det kommer också att ske genom utveckling av mottagande och vistelse för de studerande inom Kungsholmens stadsdelsområde.

För närvarande deltar cirka 50 studerande från förskollärarytbildningen i VFU vid förvaltningens förskolor. Det är viktigt att staden arbetar för att antalet utbildningsplatser för förskollärare ökar och att man fortsätter att bidra till vikariekostnader för den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen som barnskötare kan söka.

För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att ha en hög andel förskollärare. När det pedagogiska arbetet utvecklas ökar även behovet av fortbildningsinsatser för förskollärare. Ett arbete med att höja och anpassa kompetensen för förskollärare inom stadsdelsområdet pågår. Förvaltningen vill också peka på vikten av att sådan kompetensutveckling stöds av staden centralt.

Eftersom det också är svårt att rekrytera barnskötare med utbildning är även det ett prioriterat område under de kommande åren.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har sjunkit med 1,4 procent det senaste året. En orsak kan vara det arbetsmiljöarbete som intensifierats med ett särskilt fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön som nu har givit resultat. Den organisation varje förskoleenhet nu har med pedagogisk utvecklingsledare, specialpedagog och administratör utöver förskolechef och biträdande chef stödjer pedagogerna på ett positivt sätt. Det bidrar i sig till den sjunkande sjukfrånvaron.

Chefernas systematiska arbete med aktiv uppföljning av sjukfrånvaron utifrån statistiska underlag, riktade insatser och en prioritering av snabb rehabilitering och återgång till arbetet kommer att fortsätta.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Det lokala kulturarbetet ska stimuleras. Här ingår att skapa förutsättningar så att förskolan, fritidsverksamheter, äldreomsorg och personer med funktionsvariationer kan ta del av kulturella aktiviteter och får möjligheter till eget skapande. Stadsdelsnämndens kultursamordnare stödjer verksamheterna i detta arbete och fungerar som ett nav och kontaktförmedlare kring kulturaktiviteter. Förvaltningen bidrar med stöd till föreningsrådet som bland annat kan verka för att finna lokaler för det lokala föreningslivet.

Formerna för ungdomars inflytande och möjlighet att påverka i stadsdelsområdet, bland annat genom stadsdelsnämndens ungdomsråd, kommer att utvecklas.

Tidiga sociala insatser har avgörande betydelse för ett barns utveckling. Förvaltningen ska fortsatt under perioden satsa på föräldrastödsprogrammen Alla Barn i Centrum (ABC) och KÖmmunikationsMETod (KOMET) där föräldrar får verktyg i att stärka banden och relationen med sina barn, en metod som förväntas stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer. Ett viktigt uppdrag för fältassistenter är det uppsökande och relationsskapande arbetet. Förvaltningen bedriver fortsatt ett drogforebyggande arbete för ungdomar.

Jämställdhetsintegrering

Fritidsgården Kuggen arbetar för att få en jämn fördelning mellan flickor och pojkar genom att erbjuda aktiviteter som passar alla. Kunskaper om normer och värden förmedlas till unga bland annat genom arbetet med Respekt och självrespekt (RoS). Syftet är att medvetandegöra ungdomar om maskulinitetsnormer. Förvaltningen ska implementera stadens program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

2.3 Äldreomsorg

En ökande äldre befolkning och svårigheter att rekrytera personal är stadsdelsnämndens stora utmaningar inför framtiden. Att attrahera, behålla och utveckla medarbetare är nödvändigt för att säkerställa en god personcentrerad vård och omsorg med hög kontinuitet. Likaså att effektivisera verksamheterna genom välfärdsteknik och digitala lösningar för att säkra kvaliteten inom såväl hemtjänst som särskilt boende. Nedan presenteras äldreomsorgens prioriterade områden för planperioden.

Personal- och kompetensförsörjning

Förvaltningen har uppmärksammat en stor personalrörlighet inom de flesta personalkategorier de senaste åren, ett undantag är bland biståndshandläggare. En kompetensförsörjningsplan för äldreomsorgen tas fram 2018 där olika insatser ska ge förutsättningar att attrahera, behålla och utveckla medarbetare.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning är en av Stockholms stads fyra akademiska noder. Ambitionen är att det ska bedrivas en evidensbaserad vård och där forskning ska vara en integrerad del i det dagliga arbetet. Att ta emot studenter inom flera yrkeskategorier möjliggör framtida rekrytering.

Äldreomsorgen planerar att under de närmaste åren öka kompetensen inom demensområdet genom att Stjärnmärka verksamheter i egen regi. Att utbilda samtliga medarbetare i demenskunskap är ett led i att anpassa verksamheten för framtida behov och att säkerställa kvaliteten.

Trygghet

Äldreomsorgen verkar på olika sätt för att äldre ska uppleva trygghet. Kvarboende i ordinärt boende möjliggörs genom olika stödinsatser, förebyggande insatser och uppsökande verksamhet. Ett gott exempel är ”Tryggt mottagande i hemmet” som skapar förutsättningar för en trygg hemgång efter sjukhusvistelse.

Förvaltningen ser behov av att utveckla mötesplatsen för äldre och anhöriga. Baltzars träfflokal ska fungera som social mötesplats och ett informationscenter där information delges via olika kanaler.

Det är viktigt att det finns boenden anpassade till äldres behov. Gruppen äldre personer med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet ökar. Det förekommer att personer ur dessa målgrupper tilldelas en lägenhet på servicehus och det skapar en otrygghet för medboende. Förvaltningen vill förtydliga att deras behov inte kan tillgodoses inom ramen för denna boendeform. Det är av största vikt att det skyndsamt skapas boendeformer för målgruppen.

Att arbeta personcentrerat i tvärprofessionella team är ett nödvändigt arbetssätt för att skapa en god kvalitet och upplevelse av trygghet hos äldre och anhöriga. Arbetssättet ska implementeras fullt ut under planperioden. Digitala system måste finnas för att stödja arbetssättet.

Digitalisering

Antalet äldre omsorgstagare kommer att öka på sikt och det är viktigt att äldreomsorgen effektiviseras för att möta framtida behov. En IT-strategi har tagits fram för den kommunala äldreomsorgen på Kungsholmen som stöd i detta arbete.

Förvaltningen välkomnar moderniseringen av sociala system. Det nya systemet ger bättre beslutsstöd och möjlighet för utförarna att följa upp och kontrollera sin verksamhet. För att säkra kvaliteten och ett effektivt teamarbete är det nödvändigt att det nya dokumentationssystemet inom socialtjänsten och ett framtida dokumentationssystem inom hälso- och sjukvården kommunicerar med varandra.

Det är viktigt att på stadsdelsnämnds nivå kunna ta initiativ till och testa digitala lösningar inom äldreomsorgens verksamheter. För att kunna attrahera och behålla medarbetare måste verksamheterna ligga i framkant när det gäller att använda moderna digitala verktyg. Det är av samma skäl viktigt att medarbetarna är delaktiga i att utveckla dessa verktyg. Förvaltningen vill betona vikten av att digital utveckling sker i dialog med stadsdelsnämndernas äldreomsorgsavdelningar.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbetet med att minska sjukfrånvaron är viktigt och pågår kontinuerligt. Sjukfrånvaron påverkar både kvaliteten i verksamheten och medarbetarnas arbetsmiljö. Sjukfrånvaron har varierat de senaste åren och innebär olika utmaningar som hanteras utifrån skilda behov i de olika verksamheterna.

I äldreomsorgens kompetensförsörjningsplan uppmärksammas olika åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och för att behålla och utveckla medarbetare. Inledningsvis finns planer för hur chefers och sjuksköterskors arbetsmiljö ska förbättras. En samsyn kring ett närvarande ledarskap är också viktigt för att uppnå och en god arbetsmiljö för medarbetarna och en god kvalitet för de äldre.

Jämställdhet

Äldreomsorgens verksamheter har ett ansvar för att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön. Beställarenheten använder checklista för jämställda beslut, samtliga verksamheter analyserar könsuppdelad statistik och arbetar utifrån äldreomsorgens värdegrund. Under planperioden kommer förvaltningens olika frågeformulär kompletteras med ett tredje könsalternativ i form av ”annat” för att synliggöra hbtq-personers upplevelse. Anhörigstödet ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv där målet är att kvinnor och män som vårdar eller stödjer närstående har en god hälsa och det ska råda en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det pågående arbetet med att förbättra och säkra kvaliteten i utförarverksamheterna inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning kommer att fortgå och intensifieras under de kommande tre åren.

Aviserade neddragningar och stora sparbetning inom norra Stockholms psykiatri (NSP) påverkar direkt arbetet med klienter som erhåller sociala stödinsatser och har behov av psykiatriska öppenvårdsinsatser för att vardagen ska fungera.

Bostäder med särskild service

Målgruppen består idag av en större andel personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det nuvarande systemet med en central förmedling av lägenheter från förmedlingskansliet är inte riktigt anpassat efter målgruppen. Erbjudanden om servicebostad skickas ut så nära inpå inflyttningsdatumet att förvaltningen står med tomhyror då bostäderna inte hunnit förmedlas. Ofta på grund av att personer ur målgruppen behöver en längre betänketid och tackar då ja eller nej utan att riktigt ha hunnit ta ställning. Med det tidigare systemet med regionala förmedlingsgrupper, gavs biståndshandläggarna möjlighet till bättre framförhållning och mer tid för att informera och motivera den enskilde. Då tackade färre personer nej till erbjudanden. Förvaltningen ser gärna en utvärdering av nuvarande förmedlingsmodell för att tillgodose den enskildes behov på bästa sätt.

Det finns fortfarande ett stort behov av grupp- och servicebostäder enligt LSS. Det finns även behov av särskilda boendeformer enligt socialtjänstlagen för personer som inte omfattas av LSS, till exempel personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, förvärvad hjärnskada och andra med omfattande omvårdnadsbehov. Stadsdelsförvaltningen ser ett stort behov av en gemensam upphandling av sådana boenden för att, om möjligt, minska den mycket höga kostnadsnivå som råder idag.

Personal och kompetensförsörjning

Förvaltningen ser ett stort behov av att det inrättas och arrangeras någon form av gemensam basutbildning för omvårdnadspersonal med särskild kompetens för att möta personer med funktionsnedsättning.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning är hög. Det påbörjade arbetet med att förbättra arbetsmiljön fortsätter under perioden.

Trygghet

Det kvalitetsutvecklings- och kvalitetssäkringsarbete som pågår på utförarverksamheterna inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning skapar en större förutsägbarhet och en tydligare struktur vilket ger brukarna en högre grad av inflytande och trygghet.

Jämställdhetsintegrering

Verksamheterna inom funktionsnedsättningsområdet kommer att fortsätta att kartlägga eventuella könsskillnader, när det gäller hur stöd ges eller hur insatser beviljas. Skillnader som framkommit är att män i högre utsträckning än kvinnor ansöker om och beviljas sommarkollo enligt LSS. Förvaltningen arbetar vidare med analys av resultatet och eventuella åtgärder. Ett behov av fortsatt utbildning har identifierats. Stadens program för jämställdhet ska användas som verktyg.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Under perioden fortsätter arbetet med att öka delaktigheten för barn och ungdomar i kontakten med socialtjänsten. Stadens program för barns rättigheter och inflytande ska användas som stöd i arbetet.

Antalet anmälningar till förvaltningens familjeenhet fortsätter att öka, främst gällande barn som upplever relationskonflikter, missbruk och våld inom familjen. Ungas försämrade psykiska hälsa är påtaglig. Fortsatt samverkan är central, bland annat i form av att säkerställa att samordnad individuell plan (SIP) används. En annan viktig del är att utveckla hemmaplanslösningar för att tidigt möta barn och familjers behov av stöd.

Socialtjänsten möter allt fler personer med komplexa vårdbehov, en kombination av missbruk och psykisk sjukdom/funktionsnedsättning. Det är en grupp som riskerar att fara illa och som i regel behöver ett sammanhållet stöd av flera myndigheter och vårdgivare. Samverkan med landstinget är fortsatt nödvändigt för ett effektivt resursutnyttjande för båda huvudmännen.

Sedan 1 januari 2018 räknas spelmissbruk in i begreppet missbruk i socialtjänstlagen. Det råder fortfarande osäkerheter kring vad det kommer att innebära för förvaltningens arbete och ekonomi.

Trygghet

Stockholm stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 ska implementeras. Rutiner och metoder ska utvecklas för det våldspreventiva arbetet, för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Arbetet med insatser för våldsutövare och våldsutsatta kommer att utvecklas genom att innerstadens RVC (relationsvåldscentrum) att startas på dit förvaltningen kommer kunna remittera både personer som blivit utsatta för våld och våldsutövare.

Jämställdhetsintegrering

Verksamheterna behöver utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser, detta förutsätter fortsatt utbildning för medarbetare och chefer. Skillnader som framkommit i kartläggning av beviljade insatser är att män beviljas boende utifrån missbruk eller psykisk funktionsnedsättning i större utsträckning än kvinnor. Kvinnor klarar i högre grad att behålla sitt eget boende med stöd av insatser i hemmet. Fortsatt analys av resultaten krävs för att identifiera eventuella åtgärder.

I förvaltningens arbete med jämställdhetsintegrering ska stadens program för jämställdhet användas som verktyg. Förvaltningen ansvarar för att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön.

Personal- och kompetensförsörjning

Att rekrytera och behålla erfarna socialsekreterare är en stor utmaning för verksamheten. Den höga personalrörligheten riskerar att påverka kvaliteten i myndighetsutövningen. Vidare kan detta ge en ökad arbetsbelastning för befintliga medarbetare och vilket kan leda till högre sjukfrånvaro. För att utveckla och behålla medarbetare ska förvaltningen under de närmaste åren sträva efter att alla medarbetare har en individuell utvecklingsplan. Stockholm stads handlingsplan för socialsekreterare och biståndshandläggare utgör grunden för verksamhetens arbete med att utveckla och förbättra arbetsvillkoren för de anställda.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbetsmiljöarbetet kommer att fortsätta utvecklas med ett särskilt fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Statistik från de senaste tre åren visar att sjukfrånvaron sjunker inom verksamhetsområdet. Chefernas systematiska arbete med aktiv uppföljning av sjukfrånvaron utifrån statistiska underlag, riktade insatser och en prioritering av snabb rehabilitering och återgång till arbetet ger resultat och kommer fortsätta.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Kungsholmen har fantastiska parkanläggningar som utgör ett stort värde för alla invånare och besökare i ett växande och sammanhållet Stockholm. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara. Många förskolor och skolor saknar dessutom egen gård för utelek och är hänvisade till parkerna som därigenom får ett ökat slitage. Vid förnyelse av parkerna ska Kungsholmens gröna stråk, gröna stränder och mötet med vattnet värnas och utvecklas. På Kungsholmen ska ett rikt växt- och djurliv värnas.

En hållbar grön infrastruktur ska vidareutvecklas för att bidra till stadens klimatanpassning och en mångfald av ekosystemtjänster. I stadsutvecklingen medverkar förvaltningen i planeringen för nya och attraktiva bostäder, bra samhällsservice samt grönskande och jämställda utomhusmiljöer.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att skaffa sig fördjupad kunskap om miljömässigt och ekonomiskt hållbara material i parker och grönområden i takt med att ny forskning presenteras inom området. Förvaltningen arbetar också med att succesivt byta ut gammalt material i parkerna som inte uppfyller stadens miljömål och efterfrågar tydligare stadsövergripande riktlinjer kring hur exempelvis konstgräs och gummimattor ska användas på lekplatser. För att säkerställa god parkkvalité och parktillgång är det viktigt att staden har aktuella och samstämmiga styrdokument för utveckling av park och natur, från översiktsplan till lokala parkplaner.

Det finns ett behov av att finna former för att stärka samarbetet mellan olika förvaltningar och fastighetsägare, med syfte att samutnyttja befintliga gröna ytor, och skapa nya gröna platser samt gröna stråk i gaturummet som kopplar ihop parkerna.

Insatser för att minska nedskräpning och öka ansvars känslan för vår gemensamma parkmiljö fortsätter. Möjlighet till källsortering införs också i de mest välbesökta parkerna, och

samarbetet med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB ska stärkas kring renhållning av det offentliga rummet. Förvaltningen fortsätter även sin satsning på att byta ut gamla skräpkorgar till miljösarta.

För att öka invånarnas engagemang i parkskötseln avser förvaltningen att uppmuntra till fler bostadsnära brukaravtal och ge möjlighet till stadsodling i utvalda och mindre använda delar av parkmiljön.

Förvaltningen vill synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden inom stadsdelsområdet. För att möta kommande klimatförändringar är det viktigt att tillvarata och öka parkernas kapacitet att omhänderta dagvatten.

För att i framtiden möjliggöra sunda trädbestånd där parkernas värden och karaktärer kan värnas och utvecklas på ett gynnsamt sätt behöver förvaltningen fortsätta att ta fram trädplaner för Kungsholmens parker.

Trygghet

Det offentliga rummet är demokratiska mötesplatser där alla kan ta del av stadsdelsrådets information och utbud oavsett funktionsförmåga. Tillgänglighet är viktigt för parkbesökarna och beaktas i varje parkupprustning. Förvaltningen arbetar systematiskt och utifrån budget med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna.

Resultat från trygghetsmätningen samt medborgarundersökning 2017 indikerar en ökad upplevelse av otrygghet i synnerhet bland kvinnor. Stadsdelsförvaltningen samarbetar med trafikkontoret i arbetet med att genomföra trygghetsåtgärder, exempelvis förbättrad belysning och slyröjning.

Invånarna ska känna sig delaktiga i utvecklingen av stadsmiljön på Kungsholmen. Medborgardialogen sker bland annat genom parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag. Medborgardialogen ska utvecklas för att ny nya målgrupper.

Jämställdhetsintegrering

Det finns belägg för att parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar bland annat att flickor blir mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen ska därför bevaka att parktillgången blir tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras vid upprustning av befintliga parker och vid utvecklingen av nya parker. Vid handläggning av remisser använder avdelningen en checklista för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet finns med i remissvaret. Efter samtliga dialoger som avdelningen genomför görs en analys av inkomna synpunkter utifrån könsfördelning bland de som svarat.

Förvaltningen arbetar aktivt för ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt att arbeta för rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar. Ur ett barnperspektiv är det också viktigt att tillgången till park och lek och idrottsmiljöer är god.

2.7 Ekonomiskt bistånd

I arbetet med ekonomiskt bistånd är socialtjänstens huvuduppgift att stödja bidragstagarna till

självförsörjning genom arbete eller annan försörjning.

Statens ansvar för etablering av nyanlända sträcker sig över två år, då de nyanlända uppstår etableringsersättning till sin försörjning. För de hushåll som efter etableringen inte kan försörja sig själva, kan det bli aktuellt att söka ekonomiskt bistånd. Det är svårt att förutse i vilken utsträckning denna grupp kommer att öka i omfattning framöver. Nyanlända behöver stöd för att etablera sig i samhället. Det kan medföra behov av en större bostad och det är svårt för barnfamiljer att hitta varaktiga boenden till rimlig hyresnivå, vilket försvårar möjligheten till egen försörjning. En viktig faktor för kostnadsutvecklingen framöver kommer att vara nyanländas möjligheter till egen försörjning samt möjligheten att hitta en stadigvarande bostad med rimlig hyra.

Under den kommande treårsperioden kommer arbetet med unga vuxna mellan 18 och 26 år, vräkningshotade barnfamiljer, sjukskrivna och långtidsbidragsberoende hushåll att prioriteras. Målsättningen är att beroendet av försörjningsstöd ska fortsätta att minska och självförsörjningsgraden öka. Faktorer som särskilt påverkar nämndens kostnader för ekonomiskt bistånd är att bidragstagarna på Kungsholmen till övervägande del är ensamstående personer utan barn och utan rätt att ansöka om andra bidrag som till exempel bostadsbidrag eller barnbidrag.

Personal- och kompetensförsörjning

Som ett led i arbetet med att förbättra arbetsituationen för medarbetarna och minska personalrörligheten har verksamheten utvecklat ett introduktionsprogram som sträcker sig över ett år för nyanställda.

Jämställdhetsintegrering

Könsuppdelad statistik sammanställs för alla variabler som till exempel beviljande av försörjningsstöd, praktikplatser, feriearbeten och statistik rörande ärenden. Resultatet av analysen av den könsuppdelade statistiken inom försörjningsstöd ska leda till att rutiner och arbetssätt utvecklas så att vi försäkras om att bedömningsgrunder och beviljande av försörjningsstöd sker på likvärdiga grunder och helt opåverkat av kön.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Andelen arbetslösa i stadsdelsområdet är endast 1,6 procent och bedömningen är att den kommer att vara fortsatt låg under planperioden. Enligt Arbetsförmedlingens prognos är det brist på arbetskraft inom flera yrkesområden under de kommande åren. Många av dessa jobb kräver gymnasieutbildning. Detta innebär att arbetslösa personer med kort utbildning bedöms ha svårt att komma in på arbetsmarknaden. Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Jobbtorg är därför av stor betydelse för att fler kortutbildade ska erbjudas utbildning och praktik och öka sina möjligheter till arbete och bli självförsörjande.

Samarbetet med Jobbtorg fungerar väl avseende personer som står relativt nära arbetsmarknaden. Personer som står långt ifrån eller aldrig har blivit förankrade på arbetsmarknaden behöver mycket stöd för att närma sig praktik, arbete eller studier. Den grupp som inte ingår i Jobbtorg Stockholm/Jobbtorg Resurs målgrupp, men som har behov av arbetsmarknadsåtgärder kommer att prioriteras under perioden. Det kan röra sig om personer som tidigare deltagit i olika åtgärder utan resultat, långtidssjukskrivna, personer med tidigare missbruk eller odefinierad problematik. Samverkan i enskilda ärenden, inom

samordningsförbundet FINSAM, tillsammans med hälso- och sjukvården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, är mycket viktigt i arbetet med att identifiera och undanröja arbetshinder och därigenom förkorta bidragstiderna för denna del av målgruppen.

Det har funnits en ökad ambitionsnivå att erbjuda fler ungdomar feriejobb de senaste åren. För ungdomarna ger det första arbetet viktiga erfarenheter och kontakter. Ungdomar med särskilda behov prioriteras i tilldelningen av ferieplatser.

2.9 Övrigt

Övergripande trygghetsfrågor

Förvaltningen behöver fortsätta medverka till utvecklingen av arbetssätt och metoder i arbetet mot våldsbejakande extremism. De kunskapshöjande åtgärder som nu genomförs i staden kan förväntas generera ökad förmåga att se och identifiera de problem som finns.

Trygghetsmätningen som gjordes 2017 visar att Stockholmare upplever otrygghet i större utsträckning än tidigare. Trygghetshöjande insatser inom alla verksamhetsområden är prioriterade, likaså att informera medborgarna om det arbete som sker. Äldre och personer med funktionsnedsättning upplever otrygghet i trafiken, framförallt att otrygghet med den ökande cyklismen. Det är viktigt att stadens nämnder och bolag samverkar för att beakta äldre- och tillgänglighetsperspektiven.

Sjukfrånvaro

Nedan redovisas statistik för sjukfrånvaron i januari avseende tolv månader bakåt i tiden.

Rullande tolv månader, %	Januari 2016	Januari 2017	Januari 2018
Förskola	8,5	9,2	7,8
Individ- och familjeomsorg	5,4	4,8	3,7
Stöd till personer med funktionsnedsättning	6,4	6,9	7,7
Äldreomsorg	7,7	7,2	8,1

Sjukfrånvaron är fortsatt hög. Sjukfrånvaron innebär olika utmaningar inom olika verksamheter och kommenteras under nämndens verksamhetsområden.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Lagstiftning, rättspraxis och stadens riktlinjer är styrande för hur stadsdelsnämnden ska handlägga och besluta i olika typer av ärenden. Stadens förslag till reviderade riktlinjer för insatserna ledsagning och ledsagarservice kommer att medföra ökade kostnader. Fler exempel på vad insatserna kan användas till har lagts till riktlinjerna. Bland annat föreslås att aktiviteter som att göra inköp eller andra enklare vardagsaktiviteter kan ingå i ledsagning. En förändring av omkostnadsersättningen föreslås där den schablonersättning med ett högsta

belopp, som idag gäller, ersätts med ersättning av faktiska omkostnader. Beställaren, istället för utföraren, av insatsen föreslås nu stå för omkostnadsdelen. Socialnämnden beräknar att kostnaderna för omkostnadsdelen kommer att öka från ca 700 tkr till ca 4 mnkr, sett över hela staden. Detta är en ökad ambitionsnivå från stadens sida utan att några extra resurser tillförs för att täcka de ökade kostnader som förslagen medför.

Försäkringskassans allt restriktivare bedömningar när det gäller beviljande av personlig assistans medför en förskjutning av insatser till kommunen vilket kommer att ge nämnden ökade kostnader. Den av regeringen aviserade översynen av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kommer troligen att medföra förändringar i kostnadsansvar för erforderliga stödinsatser till de personer som idag omfattas av lagen. Staden behöver bevaka och beakta eventuella förändringar när det ska fördelas och tilldelas resurser för verksamhetsområdet ifråga.

I de fall en person som tillhör LSS-personkrets vill bosätta sig i en annan kommun ska kommunen efter den enskildes ansökan lämna förhandsbesked om rätten till insatser enligt LSS. Kungsholmens stadsdelsområde är ett attraktivt område i Stockholms innerstad vilket innebär att ett flertal personer som tillhör LSS-personkrets söker sig hit från andra kommuner. Förvaltningen missgynnas av det nuvarande systemet som innebär att den enskilde ansöker direkt till en förvaltning istället för till Stockholms stad som en kommun. Staden bör centralisera hanteringen av förhandsbesked samt fördela dessa jämnt mellan stadens stadsdelsförvaltningar.

Bostäder med särskild service

Det finns ett stort behov av grupp- och servicebostäder enligt LSS samtidigt som antalet utförare inom valfritetssystemet är begränsat. En förklaring till detta är de obefintliga ekonomiska incitamenten för att delta i en LOV-upphandling. Så länge det finns ett större behov än det finns platser så tvingas nämnderna att betala höga priser för dessa platser utanför avtalen. Idag förhandlar varje nämnd själv men det vore en fördel om staden centralt ansvarar för och samordnar dessa förhandlingar. Det skulle ge en ökad tyngd åt förhandlingarna och en möjlighet att sänka stadens totala kostnader. Det är betydligt lönsammare för vissa utförare att stå utanför valfritetssystemet än att ingå i systemet med sina fasta prisnivåer.

Fördelningsnycklar

Stadsdelsförvaltningen anser att de fördelningsnycklar som gäller det fasta anslaget inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning behöver ses över. Fördelningsnycklarna bygger på fyra faktorer som avser beslut av Försäkringskassan och landstinget, bland annat andel personer med assistansersättning enligt 51 kap. Socialförsäkringsbalken. Dessa faktorer speglar inte kommunens kostnadsansvar för målgruppen som exempelvis turbundna resor. Staden bör därför ta fram andra nycklar som på ett bättre sätt tar hänsyn till de faktiska förhållanden som råder för kostnader som ska täckas av det fasta anslaget.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg och äldreomsorg

Turbundna resor

För år 2018 har nämnderna fått kompensation i budgeten för de kraftigt ökade kostnader för turbundna resor inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning och inom äldreomsorgen. Staden har gjort en ny centralupphandling av turbundna resor med start mars

2018. Upphandlingen är fördelad på tre olika bolag där varje nämnd blivit tilldelad ett åkeri. Priserna skiljer sig mycket mellan bolagen där vissa nämnder får en ökad kostnad och vissa en minskad kostnad. Då kostnaderna för turbundna resor är en betydande del av verksamhetens budget behöver fördelning av det extraanslag som erhöles 2018 ses över inför nästa års budget.

Lagändring

Från och med den 1 januari 2018 gäller Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård (LUS). En överenskommelse och handlingsplan har tagits fram på regional nivå. Överenskommelsen reglerar kommunernas betalningsansvar samt fristdagar, det antal dagar som kommunen har till förfogande för planering innan betalningsansvar inträder. Under överenskommelsens giltighetstid kommer nuvarande antal fristdagar behållas, dvs 5 vardagar för somatisk vård och 30 vardagar för psykiatrisk vård. När en ny överenskommelse tecknas kommer antalet fristdagar troligtvis minska kraftigt. Det kan komma att innebära ökade kostnader.

Tryggt mottagande inom äldreomsorgen

Från och med 2019 finns det en osäkerhet kring finansiering av insatsen Tryggt mottagande i hemmet. Den finansieras till och med 2018 genom stimulansmedel.

Ensamkommande barn

Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Östermalm och Norrmalm har en gemensam enhet för ensamkommande barn som söker asyl. Under 2016 handlade enheten ca 360 ärenden. Den stora tillströmningen av ensamkommande barn har avtagit. Flera asylsökande har fyllt 18 år och ansvaret har övergått till Migrationsverket då de inte har fått uppehållstillstånd. I januari 2018 har enheten 235 ärenden. En prognos visar att enheten kommer att ha ca 176 ärenden i januari 2019, 156 i januari 2020 och 107 i januari 2021. Prognosen har skapats med utgångspunkt utifrån hur många som är asylsökande och hur många som har uppehållstillstånd i januari 2018.

Under 2019 kommer förvaltningen ha handläggningskostnader för de ca 150 ungdomar som kom hösten 2015, men får ingen intäkt för dessa då utredningsschablonerna enligt stadens riktlinjer har fördelats på tre år, 2016-2018. Kostnader för handläggning och insatser för ensamkommande barn är idag inte beaktade i stadens resursfördelningssystem.

Sedan de nya ersättningsnivåerna för vårdkostnader från Migrationsverket trädde i kraft i juli 2017, har enheten arbetat intensivt med att förhandla ner placeringskostnader. Dock har inte enheten lyckats förhandla ner alla placeringskostnaderna till de nya ersättningsnivåerna, vilket lett till ett underskott för verksamheten.

Stadsmiljöverksamhet

Genom den stadsgemensamma satsningen på reinvesteringar förlängs parkanläggningarnas livslängd. Förvaltningens analys är att det i ett långsiktigt perspektiv kan vara ekonomiskt hållbart att se över driftbudgeten för att minska framtida behov av reinvesteringar.

Förvaltningen ser även ett behov av att se över fördelningsnyckeln för stadsmiljö och att det skulle vara intressant att använda driftskostnadsanalyser i budgetarbetet. När staden växer och nya parker byggs, ökar också behovet av skötselinsatser, men med det gällande fördelningssystemet ökar inte medlen för skötsel när nya parker tillkommer. Den verkliga

kostnaden för de driftinsatser som krävs för att parkerna ska uppnå god kvalitet utifrån uppställda mål behöver tas fram.

Under 2018 kommer förvaltningen vidare utreda egenregi av en mindre del av parkskötseln, landskapsvård och mindre, löpande, underhålls- och skötselåtgärder, och återkomma till nämnden med ett beslutsunderlag. Syftet är att öka kvaliteten och flexibiliteten på parkskötseln. Utredningen kommer även titta på möjligheten att sysselsätta personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Modernisering av sociala system

Utvecklingen av nya stödsystem är nödvändigt men kommer att kräva stora insatser; både i form av personalmedverkan under planeringsfasen och senare under introduktion och övergång. Det kommer också att medföra ökade driftkostnader över tid.

3.2 Investeringar

I flerårsbudgeten ska nämnden besluta om investeringar som nämnden anser är prioriterade för planperioden. Investeringsönskemålen redovisas i bilagorna X. För investeringsmedel fördelade genom fördelningsnyckeln genomförs mindre parkupprustningar inom stadsdelsområdet.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Övriga redovisningar

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Den planerade byggnationen av nya bostäder på Kungsholmen, i Stadshagen, Marieberg, Kristineberg och på Stora och Lilla Essingen leder till ett ökat behov av förskolor och bostäder med särskild service. Utvecklingen i dessa områden följs noggrant. För att säkra tillgången till nya förskolor och bostäder med särskild service har stadsdelsförvaltningen ett väl utvecklat samarbete med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret redan när markanvisning sker och under hela processen. Planering av ett flertal nya förskolor och bostäder med särskild service har initierats. För bägge lokaltyperna drivs ett dussintal projekt i olika planeringsfaser. Av skäl som står utanför nämndens kontroll är flera större projekt försenade och det kan inte uteslutas att några kommer att bantas eller utgå helt.

För att säkerställa att förvaltningen uppfyller stadens årsmål för bostäder med särskild service planeras detta redan när markanvisning sker för de nya byggprojekten. Målet är att större bostadsexploateringsprojekt ska innehålla minst 5 % bostäder med särskild service. I de områden som i dag saknar bostäder med särskild service prövas möjligheten att anordna sådana i alla byggprojekt. Planeringen görs i dialog med den nyinrättade genomförandegruppen på socialförvaltningen.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Översyn av lokalbeståndet med hänsyn till geografiska och ekonomiska behov sker kontinuerligt. Syftet är att avveckla mindre enheter till förmån för större, mer kostnadseffektiva, enheter samt att tillgodose behoven där de finns. Behovet av förskoleplatser bedöms uppgå till 20-25 platser per 100 nya lägenheter. Den prognosticerade nedgången av antalet barn i förskoleåldern påverkar förvaltningens översyn av lokalbeståndet.

Förvaltningen arbetar med ett drygt dussintal projekt; större och mindre, permanenta såväl som tillfälliga. Planeringen kompliceras av osäkerhet kring hur många förskoleplatser som kommer att tillhandahållas av enskilda anordnare.

Två större planerade bostadsprojekt i Västra Kungsholmen med sammanlagt 750 lägenheter störs från Essingeleden, Drottningholmsvägen, tunnelbanan respektive inflygningen till Bromma eller en kombination av dessa. Länsstyrelsen tillstyrker bostäder eftersom inomhusmiljön blir tillräckligt tyst, men avstyrker förskolor på grund av höga bullernivåer utomhus på förskolegårdarna. Genom samarbete med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har ytterligare förskoleplatser tillkommit i det kommande projektet Hornsbergskvarteren som kompensation för de uteblivna platserna. Liknande bedömning av bullernivåerna kan komma att uppstå i de planerade bostadsprojekten i Marieberg.

På Stora Essingen pågår för närvarande ett utredningsuppdrag i Sisabs regi om uppförande av en permanent förskola. Målet är att en förskola med plats för cirka 100 barn och inflyttning år 2020/21 ska kunna ersätta de två paviljongförskolorna som nu finns på Stora Essingen.

Socialtjänst

På grund av förändringar i målgruppen undersöker enheten för sysselsättning, tidigare Kungsholmens dagliga verksamhet, möjligheterna att utöka och förändra innehållet i delar av verksamheten vilket kommer att kräva större lokaler.

Äldreomsorg

Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende och Fridhemmets servicehus är båda i behov av renovering och upprustning. Förvaltningen har inte fått ta del av Micasas underhållsplan för upprustning av lokaler och lägenheter. Detta är oroande då det kan medföra svårigheter att hyra ut lägenheterna.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskoleverksamhet

Det sjunkande antalet barn i förskoleåldern under planperioden i kombination med stora årskullar med barn som går till skolan gör att lokalbehovet ses över. Vid minskande behov av mer varaktigt karaktär avvecklas lokaler baserat på funktionalitet och lokalkostnad.

En stor del av lokalerna hyrs av privatvärdar vilket kan innebära att det är svårt att göra en långsiktig planering då det finns risk att stadsdelsnämnden sägs upp för avflyttning från lokalerna.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

Under andra halvåret 2018 tas en ny förskola i drift. Under planperioden styrs förvaltningens aktiviteter huvudsakligen av takten i planerad bostadsproduktion. Inriktningsbeslut kan bli aktuella relativt snart. Det kan bli aktuellt att en bit in i planperioden förelägga kommunstyrelsens ekonomiutskott ärenden för beslut men det är idag inte möjligt att säga vilket/vilka eller närmare exakt när. Samtidigt kan det på grund av den fortsatta nedgången av antal barn i förskoleåldern bli aktuellt att se över lokalbeståndet.

En inventering av samtliga förskolekök har genomförts. Utifrån dessa resultat kommer prioriteringar att göras i syfte att framöver få en självförsörjande organisation av mat till förskolorna.

Äldreomsorg

Under planperioden övergår Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende, med 113 lägenheter, i egen regi.

5.5 Kostnadsutveckling

	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Hyreskostnader	140 380	142 171	144 061	146 219
Hyresintäkter	-62 900	-63 844	-64 801	-65 773
Netto	77 480	78 327	79 260	80 446

Hyreskostnadsprognosen visar på 3,8 procents ökning under den kommande treårsperioden.

De beskrivna förändringarna i förskolans lokalinnehav, inklusive utveckling av förskolekök för att göra verksamheten mindre beroende av catering, ökar behovet av investeringar. Stadsdelsnämnden anmäler därför önskemål om utökad budget för investeringar i maskiner och inventarier till 3,0 mnkr per år under planperioden.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Redovisning av administrativa lokaler

Förvaltningens lokaler för administration och myndighetsutövning ligger på Lindhagensgatan 74 och 76. Nyckeltalen nedan innefattar även ytor för besöksrum, konferensrum, kök, reception och vaktmästeri. Ytorna uppgår till 2725 m² och hyra till 8 036 tkr vilket ger en kostnad om 2 949 per m². Lokalerna rymmer 135 arbetsplatser vilket ger en kostnad om 60 tkr per arbetsplats. Nämnden ser för närvarande ingen möjlighet att ytterligare effektivisera lokalerna.